

Plenum

Torsdag 11.3.2021 kl. 16.04—17.40

3.2. Muntlig fråga om budgetramen (Juhana Vartiainen saml)

Muntligt spörsmål MFT 40/2021 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Juho Eerola: Vi byter tema. Det presenteras av ledamot Vartiainen.

Debatt

16.31 **Juhana Vartiainen kok:** Arvoisa puhemies! Hallituskauden puoliväli lähestyy ja niin myös kevään kehysriihi. Ministeri Saarikko on luvannut, että keskusta torjuu yritysverojen kiristämisen ja vaatii päätöksiä uusista rakennereformeista, eli jopa 20 000—30 000 lisää työllisiä rakenteellisesti. Pääministeri Marin puolestaan on sanonut, että viime vuoden jälkeen palataan kehyskuriin ja tämä ohjaa puoliväliriihen valmisteluja. Sen on tarkoitettava varmasti riittäviä työllisyysreformeja ja päätöksiä julkisesta taloudesta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuulostaa hyvältä!] Kysyn hallitukselta hyvin yksinkertaisen kysymyksen: Voitteko varmasti luvata, että kehysriihi järjestetään ajallaan huhtikuussa, eikä hallitus lykkää vaikeita talous- ja työllisyyspäätöksiä ensi syksyyn nyt, kun vaalit siirtyivät puoliväliriihen jälkeiseen aikaan? Voitteko vakuuttaa, että kannatte riihessä vas-tuunne työllisyysasteen nostamisesta ja julkistalouden sopeuttamisesta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja pääministeri Marin.

16.32 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin vakuuttaa, että kehysriihi pidetään ajallaan. Meillä ei ole mitään aikomusta sitä siirtää. Ja voin myös vakuuttaa sen, että jatkamme sillä tiellä, että työllisyystoimiakin tehdään ja pyrimme tietenkin pitkällä aikavälillä siihen, että Suomen talous, julkinen talous, on kokonaisuudessaan tasapainossa.

Mitä tulee tähän kysymyksen kolmanteen osaan julkisen talouden sopeuttamisesta, niin silloin, kun me olemme tämänkaltaisessa suhdannetilanteessa, joka on vielä vaikea, niin mielestäni ei ole oikea aika tehdä sopeutustoimia, vaan meidän pitää ensi sijassa hakea kasvua, hakea kasvun avaimia ja sitä kautta varmistaa se, että mahdolliset tulevat sopeutustoimet jäisivät mahdollisimman pieniksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tässä tapauksessa annan vastausvuoron myös ministeri Vanhaselle. Muuten pidättäydytään siinä, että yksi kysymys per yksi vastaus. — Ministeri Vanhanen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 21/2021 rd

16.33 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan lyhyesti: Kehysriihi pidetään ajallaan. Me tarvitsemme julkisen talouden suunnitelman. Meidän on myös unionille ilmoitettava suunnitelmamme toukokuun alkuun mennessä. En tiedä, mistä on lähtenyt tämä spekulointi siitä, että me yhtäkkiä vuoden taloussuunnitteluakataulua muutettaisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ne edustajat, jotka tästä aiheesta haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousee seisomaan ja painakaa V-painiketta. — Ja V niin kuin Vartiainen jatkaa. Olkaa hyvä.

16.34 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vartiainen, laittakaa mikrofoni päälle, niin että kuuluu kautta Suomen.

Ratkaisevaa hyvinvointipalvelujen rahoitukselle on, onko työssäkäyviä riittävästi suhteessa muuhun väestöön, kun työikäisten määrä pienenee jatkuvasti, ja siksi työllisyyden vahvistaminen on niin armottoman tärkeää. Mutta samasta syystä työllisyyspäätökset eivät saa aiheuttaa merkittäviä lisämenoja. Nyt ongelmana on se, että useimmat hallituksen tekemät työllisyyspäätökset ovat samalla lisänneet menoja ja runsaasti. Tästähän talouspolitiikan arviointineuvosto arvosteli hallitusta. Emme tiedä, vahvistuuko julkinen talous oikeasti hallituksen päätöksistä ja miten paljon. Arvoisa valtiovarainministeri Vanhanen, miksi näitä työllisyyspäätösten lopullisia vaikutuksia julkiseen talouteen ei ole arvioitu riittävästi, ja aioteko vastedes kertoa, miten ne lopulta vaikuttavat julkiseen talouteen? Ja jos niihin liittyy lisämenoja, eikö silloin työllisyystavoitetta pidä vastaavasti tarkistaa ylöspäin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Vanhanen.

16.35 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän yleisen taloustilanteen takia, mihinkä pandemia maailman ja Suomen ajoi, hallitus jo viime syksyn budjettiriihessä nosti työllisyystavoitettaan 60 000:stä 80 000:een, eli se nosto on tehty. Kaikkien työllisyystoimien osalta lopulta tullaan luonnollisesti arvioimaan myös niiden kustannusvaikutukset, mutta ensi sijassa työllisyyden nostolla kuitenkin tavoitellaan kansantuotteen kasvua. Parempi työllisyysaste tuo kansantaloudelle kasvua. Työ luo aina uutta työtä. Osa toimenpiteistä ei ole niin kustannustehokkaita kuin toiset. Yleensä työvoiman tarjontaan liittyvät kysymykset ovat verraten kustannustehokkaita, mutta meillä on hyvin paljon osatyökykyisiä vaikeasti työllistettäviä, jotka tarvitsevat tukitoimia ja palveluita työllisyyden parantamiseksi, mutta heitäkään ihmisiä ei unohdeta, ja kaikkea ei lasketa pelkästään euroissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lepomäki.

16.36 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on jäänyt kuluneen kymmenen vuoden aikana 15 prosenttia Ruotsia jälkeen talouskasvussa, ja nyt

Punkt i protokollet PR 21/2021 rd

kun lukee valtiovarainministeriön reilu kuukausi sitten julkaisemaa raporttia, niin tulevan kymmenen vuoden aikana tämä kehitys jatkuu ja Suomi jää uudet 10 prosenttiyksikköä jälkeeseen muita Pohjoismaita. Mikä on teidän näkymänne siihen, miten tämä kierre saadaan katkaistua? Suomi köyhtyy nyt hyvin nopeaa tahtia, ja toistaiseksi teidän keinovalikoimasanne on ollut ainoastaan jäykistää jo valmiiksi jäykkiä rakenteita muun muassa työmarkkinoilla, lisätä hallintoa ja lisätä julkisia menoja. Milloin tuotte helpotusta ihmisten arkeen ja yrityksille mahdollisuuksia ottaa riskiä ja työllistää ihmisiä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Vanhanen.

16.37 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli varmaankin useallekin ministerille osoitettu kysymyksiä.

En kyllä heti osaa luetella toimia, joilla me olisimme jotenkin jäykistäneet suomalaista työmarkkinajärjestelmää tämän hallituksen aikana. [Juha Mäenpää: Polttoaineveron korotus!] Viime syksyn ehkä merkittävin rakenteellinen päätös liittyy tähän niin sanotun eläkeputken katkaisemiseen. [Juha Mäenpää: Hyvä vasemmisto!]

Tämä ero Ruotsiin — on erittäin tärkeätä verrata meitä näihin samantyyppisiin yhteiskuntiin, ja näitä eroja on monia. Ennen muuta ne liittyvät meidän väestörakenteeseen. Suomessa on monista syistä johtuen myös investointitaso jäänyt alhaisemmaksi kuin näissä verrokkimaissamme. Meidän pitää osaamisen osalta koko ajan kilpailla. T&k-kehityksensä tähän 15 vuoden aikana ei olla menty parempaan suuntaan vaan on hiljaista alenemista tapahtunut, osittain johtuen siitä, mitä meillä suuryrityksissä on tapahtunut. Näitä syitä on tavattoman laaja-alaisesti, mutta sen tähden on hyvä, [Puhemies koputtaa] että me olemme tehneet tämän Ruotsi-vertailun. Siitä pitää oppia ottaa. [Juha Mäenpää: Turve uusiutuu!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

16.38 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Jäin hämmästelämään hiukan tätä aivan ensimmäistä annettua vastausta, kun sanottiin, että nyt ei ole leikkausten aika ja täytyy antaa kasvun eväitä mutta sitten taas toisaalta pitäisi pysyä kehyksissä. Mehän tunnetusti tiedetään, että valtiolla on velkaa noin 22 000 euroa asukasta kohti ja ensimmäisen lisäbudjetin mukaan valtio velkaantuu noin kahdella tonnilla tänä kuluvana vuonna, asukasta kohti siis. No nyt sitten tulee se kysymys, miten tämä kaikki on mahdollista, miten samalla annetaan kasvun eväitä mutta pysytään kehyksissä eikä tehdä leikkauksia. Kuitenkin teillä on hallintokunnittain annettu ne teidän kehusehdotuksenne. Aivan taatusti siellä on leikkauslistoja olemassa, ja aivan taatusti siellä on työllisyystoimenpide-ehtdotuksia. Meillä on 50 000 työpaikkaa vielä vajaana siitä 80 000:n tavoitteesta. [Suna Kymäläisen välihuuto] Miksi ihmeessä nyt ei todella tehdä niitä vaikeita päätöksiä? Miksi niitä ollaan lykkäämässä aina vaan eteenpäin ja ennen kaikkea teollisuuden osalta? [Puhemies koputtaa] Mitä eväitä te annatte teollisuudelle? Sieltä kuuluu huolestuttavia viestejä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt annetaan... Ministeri Haatainen, onko teillä käsi pystyssä? Äsken oli ainakin.

Punkt i protokollet PR 21/2021 rd

16.40 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä viitattiin työllisyystoimiin ja näihin 50 000:een, ja parasta aikaa hallitus tekee töitä sen eteen, että löydetään vielä niitä rakenteellisia uudistuksia, joilla voidaan edistää työllisyyttä. Nythän meillä on jo päätökset tehty näistä 30 000:sta, joista on valtiovarainministeriön arvioinnin, tiukan arvioinnin, mukaan todettu, että ne edistävät työllisyyttä. Ja niitä ovat ikääntyneiden kokonaisuus, pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja sitten myös op-pivellvöllisyyden laajentaminen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Aika kallista!] Seuraava kokonaisuus, josta sitä etsitään, on jatkuvan oppimisen uudistus. Osaaminen on aivan olennainen osa sitä, että meillä on osaavaa työvoimaa saatavilla yrityksille, ja se on myös työpaikkojen luomisessa aivan olennaista. Ja siinä TEM, työ- ja elinkeinoministeriö, ja ope-tus- ja kulttuuriministeriö tekevät hyvää yhteistyötä. Nostan esiin myös vaikeasti työllisty-vien osatyökykyisten työllistämisen. Täällä viitattiin siihen, että nämä asiat maksavat. Niin maksavat, mutta siitä seuraa myös hyötyä yhteiskunnalle, [Puhemies koputtaa] koska saamme ne voimavarat käyttöön, joita on käytettävissä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Edustaja Satonen.

16.41 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että olemme kaikki sitä mieltä, että on erittäin tärkeää turvata tässä koronakriisissä koronarajoitusten vuoksi vaikeuksiin ajautuneita yrityksiä ja niitä työpaikkoja, joita on niissä yrityksissä.

Silloin, kun tämä koronakriisi alkoi, viime keväänä, oli käytössä sellainen järjestelmä, että yritykset voivat lomauttaa nopeammin, ja vastaavasti lomautettu henkilö sai lomautus-korvauksen välittömästi ilman omavastuuaikaa. Kysynkin nyt työministeriltä: minkä takia tätä järjestelmää ei nyt otettu käyttöön? Kuten me tiedetään, koronatilanne on vielä pahem-pi kuin se oli aikaisemmin, ja ravintolat on määrätty kiinni, matkailu on vaikeuksissa, mo-net muut yritykset ovat vaikeuksissa. Miksi tätä järjestelmää ei nyt ole otettu käyttöön? Ja toivon, että vastaus ei ole: ”koska työmarkkinajärjestöt eivät ole esittäneet”. Koska eihän se näin ole, vaan hallituksella ja eduskunnalla on vastuu siitä, että työllisyys toteutuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Haatainen.

16.42 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime keväänä, kun tämä järjestely tehtiin, se oli työmarkkinaosapuolten yhdessä esittä-mä, ja siinä oli kaksi puolta: Lomautusaikoja lyhennettiin, mikä on heikennys tietenkin pal-kansaajille, koska lomautusaika lyhenee. Vastaavasti työttömyysturvan maksatus sitten al-koi sieltä alusta lähtien. Tämä tehtiin hyvin nopeasti. Se koski kaikkia aloja. Tämä vietiin työehtosopimusten kautta.

Ja tässä on nyt muistettava se, että nyt ravintoloiden sulkemisen yhteydessä on kysymys yhdestä toimialasta, ja ei voi ajatella niin, että me aletaan säätää yhtä toimialaa koskien yleislakeja, ja siitä syystä nyt ravintoloiden osalta, ravintolan sulkemisen osalta, se olen-nainen kysymys on se, miten kompensoidaan tämä nyt näille yrittäjille. Rahastahan tässä on kysymys. Ja siitä syystä ministeri Lintilän toimesta on nyt kompensatiojärjestelmä val-misteilla, jolla pystytään sitten niille kompensoimaan niitä menetyksiä, joita tästä aiheutuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreuz.

Punkt i protokollet PR 21/2021 rd

16.43 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Regeringen har redan nu fattat beslut om ganska omfattande strukturella sysselsättningsåtgärder. Vi behöver förstås mera.

Vaikka on jo tehty päätöksiä, niin tarvitaan lisää päätöksiä noin 50 000 työpaikan edestä, ja se on tietenkin haastava tehtävä. Silloin pitää ottaa harkintaan paikallinen sopiminen, työttömyysturva, sosiaalietuudet noin yleensä, kotitalousvähennyksen pohtiminen, saatavuusharkinta ja niin edelleen. Mutta tässähän voitaisiin edetä myöskin kokeilujen kautta. Tämän koronavuoden aikana ollaan huomattu, että tietyt alat ovat todella riippuvaisia ulkomaisesta työvoimasta, ja saatavuusharkinnan poistamiseen liittyy myöskin pelkoja, joten kysyn, eikö tässä voitaisi pohtia alueellista kokeilua. Pohjanmaa on sellainen alue, joka hyötyisi tästä suuresti. Tehtäisiin alueellinen kokeilu. Nähtäisiin ne hyvät puolet, ne huonot puolet. Mitä sanotte, ministeri Haatainen, voisiko hallitus lähteä tällaiseen kokeiluun, jotta saataisiin oikeita kokemuksia siitä, mitä tämä tarkoittaisi?

Kunde vi göra ett regionalt försök beträffande behovsprövningen till exempel i Österbotten, som kunde gagnas av ett [Puhemies koputtaa] sådant försök?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen.

16.44 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, ja hallituksella on mittavasti toimenpiteitä sen suhteen, millä tavalla voimme edistää näitä prosesseja ja nopeuttaa niitä. Nythän yrityksiltä tulee sitä viestiä, että he tarvitsevat osaajia mutta kestää liian pitkään, että saa tämän osaajan sieltä EU:n ulkopuolelta tänne. Näitä prosesseja me nyt vahvistetaan. Mutta sitten saatavuusharkinta on olemassa oleva käytäntö, ja hallitusohjelmassa ei todeta, että sitä lähdettäisiin purkamaan, ja tällaiset alueelliset kokeilut taas voisivat olla perustuslaillisesti vaikeita toteuttaa.

Eli me lähemme liikkeelle siitä, että me tunnistamme sen, mikä on yritysten työvoiman tarve, ja totta kai pitää myös katsoa se, että meillä on työttömiä tässä maassa, että heidät saadaan työllistettyä. Ja sitten meillä on täällä paljon myös maahan tulleita opiskelijoita, jotka käyvät opiskelemassa mutta lähtevät pois, eli meidän pitää pystyä pitämään myös nämä osaajat täällä Suomessa. [Puhemies koputtaa]

Kaikkeen tähän me tehdään parasta aikaa toimenpiteitä, ja kotoutumisen ohjelma on myös tulossa eduskuntaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Autto.

16.46 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja Autto, laittakaa mikrofoni päälle.

Arvoisa herra puhemies! Suomi tarvitsisi nyt todella tulevaisuudenuskoa, sellaista näky-mää, että tänne kannattaa investoida, täällä kannattaa työllistää ja täällä kannattaa tehdä työtä. Suomen verotuksen taso on kieltämättä korkea verrattuna moniin muihin verrokki-

Punkt i protokollet PR 21/2021 rd

maihin. Ja kun tänään parlamentaarinen työ tämän maakuntaveron osalta päättyi, komitea sinänsä totesi, että tämä esitys on kelvoton. Siihen on monia syitä, koska on aivan ilmeistä, että työn verotus kiristyisi ja ennen kaikkea työn verotus kiristyisi alueellisesti epätasapainoisesti juuri niillä alueilla, jonne odotetaan niitä kansantalouttamme nostavia investointeja tämän laman jälkeen. Olemme julkisuudesta kuulleet, että kuitenkin valtiovarainministeri Vanhanen ajattelee, että tätä maakuntaveroa, uutta veroa, suomalaisille pitäisi edelleen suunnitella. Kysyn pääministeriltä: ei kai nyt oikeasti hallitus suunnittele uusia veroja? [Puhemies koputtaa — Leena Meri: Toki suunnittelee!] Tulevaisuudenuskoa suomalaisille pitäisi tarjota.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Vanhanen.

16.47 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä oli parlamentaarinen komitea. Sen pohjana ei ollut hallituksen mitään varsinaista esitystä, vaan komitea tarkasteli, mitä mahdollisuuksia maakuntaveron kehittämiseen on, ja päätyi erimieliseen lausuntoon. Komitean enemmistö päätyi siihen, että maakunnan tehtävien lisääntyessä veroa voitaisiin harkita. Mutta kysyjän kysymyksestä ehkä syntyi mielikuva siitä, että kun puhutaan uudesta verosta, niin samalla veroaste nousisi, koska johdattelitte alussa siihen. Lähtökohta kaiketi kaikilla on se, että kokonaisveroaste ei nouse, vaan jos maakunnalle tulee uusia tehtäviä, niin nehan ovat tietysti pois joko valtiolta tai kunnalta, ja silloin myös tämä verotuksen oikeus siirtyy siltä puolelta pois, eli kokonaisverotus ei saa nousta. Tämä on vaativa tehtävä. Maakunnallisen itsehallinnon kannalta verolla on perusteet olemassa, mutta toisaalta komitea osoitti selkeästi sen, että vero kasvattaisi erittäin paljon verotasoeroja [Puhemies koputtaa] eri alueiden välillä, ja se taas ei olisi hyväksyttävää.

Frågan slutbehandlad.